

RAZLOGI PROTI PRODAJI TELEKOMA

Vsebina

1. UVOD.....	3
2. STANJE PRED PRODAJO TELEKOMA	4
3. STANJE PO PRODAJI TELEKOMA	7
4. ZAKLJUČEK	10
5. VIRI	11

1. UVOD

Vroča tema v javnosti je prodaja 15 podjetij iz preostanka lastnine državljanov ter napoved prodaje novih (64 ali več?) podjetij. Nekaj podjetij je bilo že prodanih in rezultati iz teh prodaj so, čeprav se je prodaja šele začela, vsaj v enem primeru slabi (Helios). Napovedana prodaja Telekom skupine, je v javnosti dvignila veliko prahu, polemik je veliko. Zagovorniki privatizacije ter nasprotniki nastopajo v javnih medijih, njihovi argumenti so splošni, javnosti številke in učinki niso predstavljeni. Zato sem se odločil, da izdelam dokument, v katerem bo predstavljen moj pogled, pogled državljana na prodajo Telekoma. Dokument ni elaborat, še manj strategija prodaje premoženja državljanov, to ni bil namen, to bi morali izdelati strokovne službe države in ga državljanom tudi predstaviti. Državljeni pa bi se morali s prodajo strinjati. V dokumentu bo nekaj podatkov, ki so bili vzeti iz dokumenta: »Letno poročilo 2013 Skupina Telekom Slovenije, v glavnem bodo predstavljeni učinki«.

2. STANJE PRED PRODAJO TELEKOMA

Na sliki 1 je grafično predstavljeno stanje pred prodajo Telekomoma. Predstavljeni so le glavni finančni tokovi, saj bi več detajlov naredilo sliko nepregledno.

Telekom skupino sestavlja 5 podjetij iz Slovenije in 5 podjetij iz JV Evrope. Skupina ima 4.586 zaposlenih. Največje podjetje v skupini je Telekom d.d. iz Slovenije, ki ima po podatkih iz letnega poročila 2.887 zaposlenih. Telekomu d.d. je bil leta 2011 pripojen tudi Mobitel d.d.. Telekom d.d. ustvarja glavino dohodka in dobička ter je kot tak za kupca tudi najbolj zanimiv. Telekom v glavnem prodaja informacijske storitve državljanom in podjetjem. Primerljivo z drugimi podjetji v EU je najmanj povprečno, če ne nadpovprečno razvito. Tehnološko je popolnoma na nivoju, ima dobro infrastrukturo, primeren nivo širokopasovnih povezav na kabelskih omrežjih in v mobilni telefoniji. Ni podkapitalizirano, v preteklosti je izvedlo ukrepe racionalizacije poslovanja in posluje z dobičkom. Podjetje ima dober razvoj, vsa ključna oprema je uvožena in ne potrebuje povezave s strateškim tujim partnerjem zaradi prenosa tehnologije.

Strukturo lastništva podjetja prikazuje tabela 1. Največji lastnik z 62,54% smo državljani, individualni lastniki posedujejo 11,21% deležev.

Tabela 1.: Lastništvo podjetja

Delničar	31. 12. 2013		31. 12. 2012	
	Število delnic	Delež v %	Število delnic	Delež v %
Republika Slovenija	4.087.569	62,54	4.087.569	62,54
Individualni delničarji	732.594	11,21	694.347	10,62
Pravne osebe	579.434	8,87	599.742	9,18
Kapitalska družba, d.d.	365.175	5,59	365.175	5,59
Tuje pravne osebe	322.296	4,93	321.788	4,92
Slovenska odškodninska družba, d.d.	277.839	4,25	277.839	4,25
Banke	60.208	0,92	66.906	1,02
Vzajemni in ostali skladi	56.897	0,87	66.037	1,02
Lastne delnice	30.000	0,46	30.000	0,46
Zavarovalnice	10.970	0,17	10.970	0,17
Borzne hiše	8.046	0,12	8.046	0,12
Investicijske družbe in DZU	4.450	0,07	7.059	0,11
Skupaj	6.535.478	100,00	6.535.478	100,00

Eden od ukrepov za zmanjševanje stroškov pri poslovanju, je oddajanje del zunanjim izvajalcem. Za Telekom dela večje število slovenskih podjetij, ki izvajajo razne usluge: večje investicijske projekte, instalacije pri naročnikih, vzdrževanja opreme in omrežja, prodaja opreme, materiala in ostalih storitev potrebnih za delovanje podjetja, itd. Število zaposlenih v podjetjih vezanih na Telekom ni znano. Ta podjetja vplačujejo v državni proračun in sicer davke v davčno blagajno, prispevke za pokojninsko in

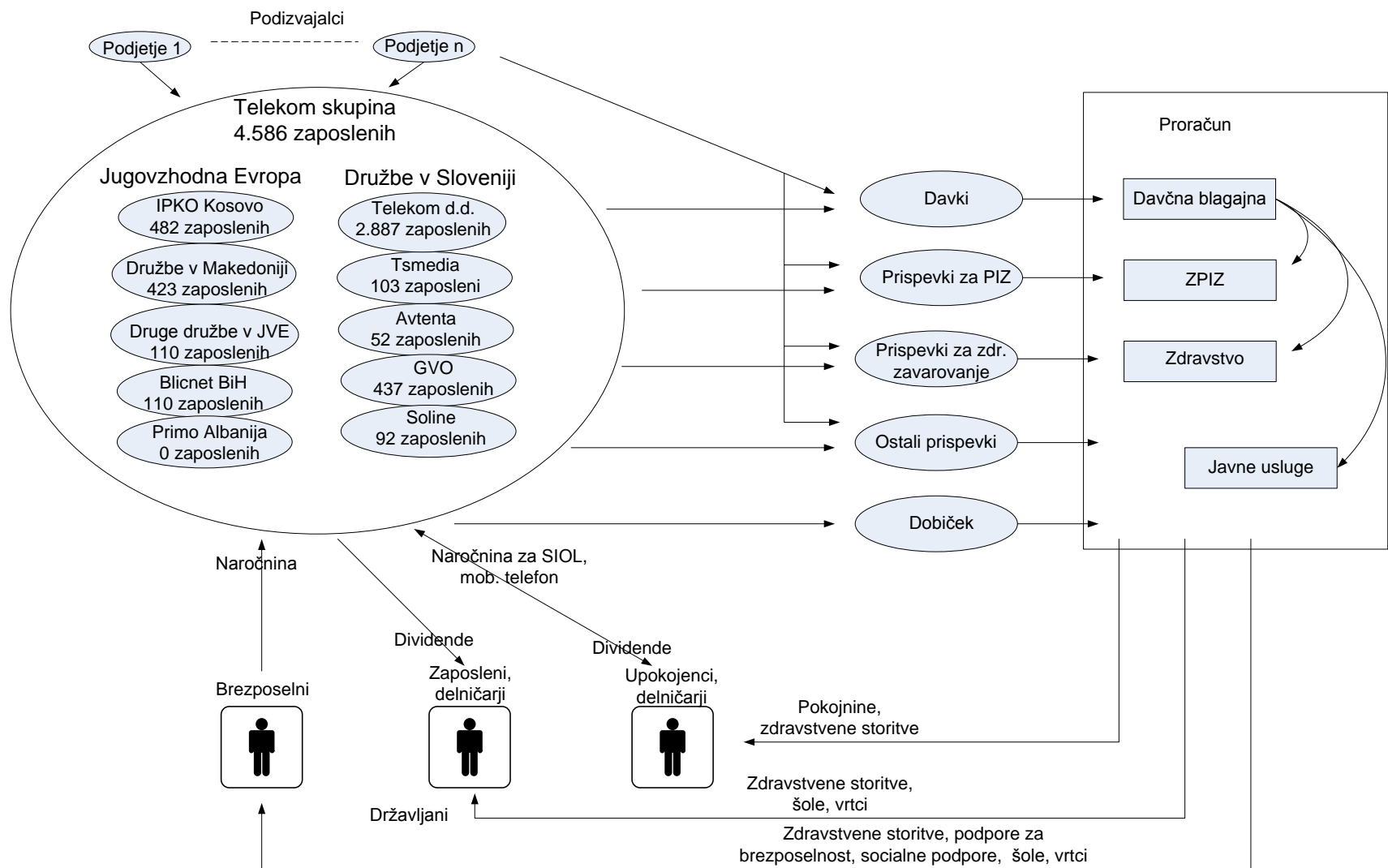
invalidsko zavarovanje v ZPIZ, prispevke za zdravstveno varstvo v zdravstveno blagajno, ostale prispevke. Čisti dobiček Telekoma je znašal v letu 2013 52,6 milijona €, v državno blagajno je iz naslova dobička Telekom vplačal prek 40 milijonov €.

Skupina ima kot rečeno 4.586 zaposlenih, Telekom d.d. 2.887. Povprečni mesečni strošek za plače (bruto plača) na zaposlenega v Telekom d.d. znaša 2.380€, kar je precej nad povprečjem v Sloveniji. Samo Telekom d.d. je vplačal v pokojninsko blagajno 12 mio € ter v zdravstveno blagajno 6 mio €.

Državljeni in podjetja koristimo usluge s področja informacijskih storitev internet, fiksna telefonija, mobilna telefonija, SIOL TV in plačujemo za navedene usluge. Državljeni, tisti, ki so lastniki delnic pa prejemajo dividende. Leta 2013 je Telekom izplačal individualnim delničarjem 10 € bruto na delnico, kar zneso ca 7,3 mio €. Usluge Telekoma koristijo vse kategorije državljanov: zaposleni, brezposelni, upokojenci, šolajoči se itd. Državljeni smo deležni javnih storitev (šolstvo, zdravstvo, pokojnine, ostale storitve). Državljeni, ki so zaposleni v javnem sektorju koristijo javne storitve, poleg tega pa dobivajo tudi plače iz proračuna. Tako se prek državljanov, ki so uporabniki storitev Telekoma in obenem koristijo javne storitve, zaključi del finančnega toka. S prodajo bo ta zaključen tok prekinjen.

Zelo pomembna se mi zdi primerjava stroška za elektriko ter stroška za IT storitve v gospodinjstvu. Živim v hiši, kjer za sanitarno toplo vodo in ogrevanje uporabljamo toplotno črpalko na elektriko. Tudi kuhamo samo na elektriko. Strošek elektrike, ki je edini energent v gospodinjstvu, znaša na leto okroglih 1.000 EUR. Na drugi strani pa znaša strošek za IT storitve 1.200 EUR letno. V ta strošek je vključen SIOL paket TRIO (internet, telefonija, IP televizija) in dva mobilna telefona. Infrastruktura elektro energetike obsega elektrarne (NEK, vodne elektrarne, parne elektrarne – tudi TEŠ 6, daljnovode, transformatorske postaje, energetske razvode do porabnikov). V elektro energetiko so potrebna ogromna vlaganja (TEŠ 6), investicije v obnovljive vire energije, porablja se veliko naravnih virov, stroški obratovanja celega sistema so bistveno večji od investicijskih in obratovalnih stroškov Telekoma. Samo investicija v en objekt (TEŠ 6 – 1,4 milijarde €) bo večja, kot bo verjetno znašala kupnina za Telekom).

Slika 1. Stanje pred prodajo Telekoma

3. STANJE PO PRODAJI TELEKOMA

Grafični prikaz stanja po prodaji Telekoma prikazuje slika 2.

Kaj se bo dogajalo s podjetji v skupini po prodaji novemu lastniku, je težko predvidevati. Strategija novega lastnika je nepoznana. Z veliko verjetnostjo lahko predvidevamo, da bo določena podjetja prodal, zaradi tega, da takoj povrne del kupnine, zaradi drugačne poslovne strategije. Od podjetij v Sloveniji je Telekom d.d. najbolj zanimiv za novega lastnika. Za ostala podjetja v Sloveniji, ki bodo prodana in bodo dobila nove tuje lastnike, veljajo podobne dileme, kot jih bom predstavil.

Zaposleni v podjetju

Novi lastnik bo zmanjšal število zaposlenih v podjetjih, ki jih ne bo prodal. To je prvi ukrep, ki ga praviloma izvajajo novi lastniki ob prevzemu. Njihov namen je čim prej povrniti kupnino. Kršijo vse zaveze, bodisi izrečene skozi usta politikov in lobistov ali zapisane v pogodbah. V zadnjem času pa izvaja zmanjševanje števila zaposlenih v podjetjih za prodajo že prejšnji lastnik država Slovenija (?!). Telekom skupina je začel z zmanjševanjem števila zaposlenih v Sloveniji, napovedano je zmanjšanje za 550 zaposlenih. Delno naj bi jih odpustili, delno upokojili. Ne glede na to, za kakšno obliko zmanjšanja gre, bodo nehali vplačevati v proračun in postali breme za proračun. Ocenjujem, da bo zmanjšanje za 500 zaposlenih, prineslo ca 7 mio € na leto manjši priliv v proračun iz naslova davkov in prispevkov. Kakšen bo odliv iz proračuna, za delno upokojene in vsaj začasno za nadomestila tistih, ki bodo pristali na zavodu za zaposlovanje in jim bo treba plačevati zdravstveno in pokojninsko zavarovanje, je težko oceniti. Pokojnine bodo mnogo nižje, nadomestila in ostale prispevke pa je tudi zelo težko oceniti, recimo, da bo odlivov za ca 4 mio € na leto.

Podizvajalci

Število podizvajalskih podjetij se bo zmanjšalo. Zmanjšalo se bo število slovenskih podjetij, ki bodo tudi odpuščala ali posamezna šla celo v stečaj. Novi lastnik bo za določena dela najemal podjetja iz matične države lastnika. Zaradi vsega navedenega se bodo zmanjšali prilivi v proračun, povečali pa se bodo tudi odlivi iz proračuna.

Dobiček

Največji negativni učinek na proračun bo prinesel odliv dobička. V letu 2013 je bilo iz naslova dobička v proračun vplačano prek 40 mio €. Ta dobiček bo šel novemu lastniku. Zagovorniki prodaje stalno poudarjajo nizke donose na kapital in to naj bi bil glavni razlog za prodajo. To je popolna neumnost, ko bo podjetje prodano je lahko dobiček še tako velik, državljani od njega ne bomo imeli nič, ker se bo dobiček odlil v tujino. Na letnem nivoju se iz naslova dobička od v preteklosti že prodanih podjetij, odlije ca 1,3 milijarde €. Res je, da plačajo novi lastniki davek od izplačanega dobička, vendar je treba povedati, da velik del dobička novi lastniki lahko skrivajo in odvedejo v tujino pred bilanco, prek napihovanja investicij in različnih oblik pranja denarja prek davčnih oaz. Glede na dosežene sedanje donose na kapital

in donose, ki naj bi jih imelo tako podjetje, lahko pričakujemo, da bo imel novi lastnik najmanj ca 120 do 150 mio € dobička na leto.

Razvoj podjetja

Nadaljnji razvoj podjetja je, glede na izkušnje iz podobnih zgodb iz okolice, vprašljiv. Kot sem omenil, je podjetje že sedaj nadpovprečno razvito. Tudi iz izkušenj iz okolice, novi lastnik investira samo toliko, kolikor mu v najkrajšem času še poveča dobiček. Obrat novo vložnega kapitala ali reinvestiranega kapitala je nekaj let. Nadaljnji razvoj se upočasni ali pa se popolnoma ustavi. Usluge se dražijo, to je še posebno kritično, ker je Telekom v Sloveniji največje podjetje na področju telekomunikacij in IT storitev ter na nek način monopolist. Tudi na tem področju je sedanji lastnik država Slovenija (?) začel z višanjem cen storitev in agresivnim povečevanjem števila naročnikov.

Proračun

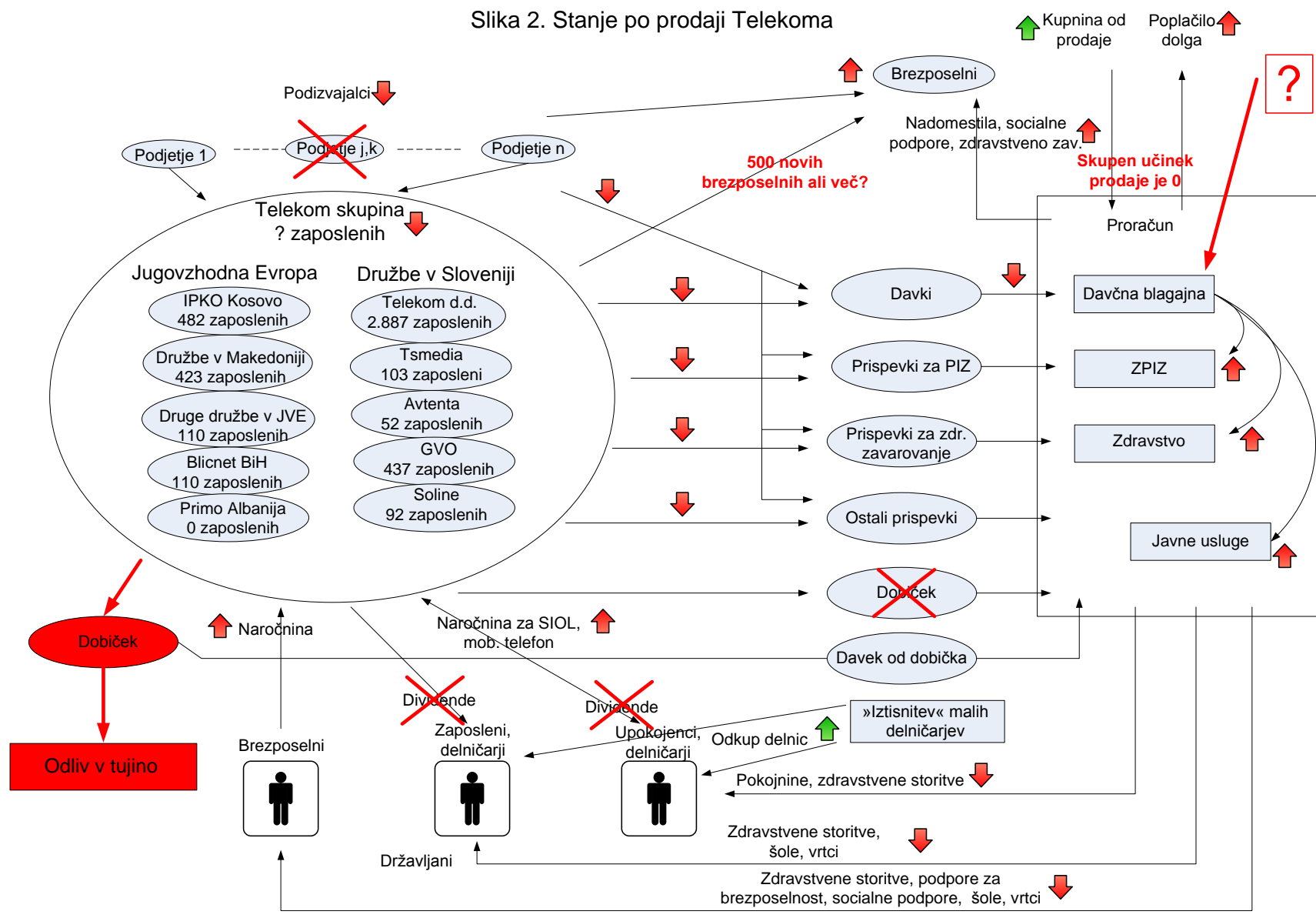
Vpliv na proračun bo negativen. V proračun se bo stekla kupnina, ki bo glede na napovedano namenjena za poplačilo dela dolga, učinek od kupnine na proračun pa bo nič. V vse blagajne se bodo zmanjšali prilivi. Iz davčne blagajne se že sedaj dodaja v blagajno za pokojnine (ca 1,3 milijarde € na leto). Tudi zdravstvena blagajna ima minus. Vir, iz katerega se bo vse izpade prilivov financiralo, ni znan.

Državljeni

Zlato fiskalno pravilo je zapisano v ustavo. Začel se je tudi postopek za sprejem Zakona o fiskalnem pravilu. Glede na to, da se bodo s prodajo tudi ostalih podjetij stalno zmanjševali prilivi v proračun, lahko državljeni pričakujemo znižanje plač javnim uslužbencem, znižanje košarice zdravstvenih uslug, ki se financira iz javnega denarja, znižanje že tako mizernih pokojnin, znižanje že tako mizernih socialnih podpor in nadomestil za brezposelne, vedno večji del šolstva bo postal plačljiv, zmanjšalo se bo financiranje ostalega javnega dobra. Zlato fiskalno pravilo bo za oblastnike izgovor, da se to izvede.

Državljanke - individualne delničarje bodo novi lastniki »iztisnili« iz lastništva tako, da bodo ob dividende. Proračun bo ostal brez davka od dividend (25%). Novi lastnik ne bo hotel deliti povečanega dobička z državljeni. Delež bo novi lastnik izplačal, vendar veliki večini državljanov je to dolgoročna naložba. Z delom te kupnine se bodo povečali depoziti na bankah, preostanek pa bodo naložili drugam. Glede na to, da se napovedujejo nove prodaje, bo dobrih domačih podjetij zmanjkalo. Vlaganje na borzo se »malim investitorjem« ne splača, ker se veliki igralci »hranijo« z malimi vlagatelji. Mislim, da je individualnim lastnikom kršena ustavna pravica do lastnine. Nihče nima pravice, da individualnega lastnika razlasti, brez razlogov (kazenskih ali drugih) in poplača, če lastnik tega noče. Vendar se ravno to dogaja.

Slika 2. Stanje po prodaji Telekomoma

4. ZAKLJUČEK

Optimum lastništva državljanov se razlikuje od optimuma privatnega lastnika. In to je najbolj bistvena razlika v strategiji upravljanja, ki jo vsi zagovorniki prodaje namenoma zamolčijo, nasprotniki pa nikoli ne izpostavijo. Privatnemu lastniku je na prvem mestu dobiček, vedno bolj za vsako ceno in povrnitev kupnine v najkrajšem času. Pri tem se odnos do podjetij v tujini skoraj praviloma razlikuje od odnosa do lastnine, ki je doma, doma še vedno obstoja nacionalni interes. Interes državljanov so dobre plače javnih uslužbencev, dobro in zastoj zdravstvo, človeka vredne pokojnine, človeka vredne socialne podpore in nadomestila za brezposelne, dobro in zastoj šolstvo, lastnikom delnic pa tudi nekaj dividend.

Telekom je podjetje, ki prodaja storitve doma. Velik del prihodka ustvari v Sloveniji, del prihodka gre iz žepov državljanov. Del se jim vrne nazaj prek storitev, ki se financirajo iz proračuna. Do sedaj zaključen tok bo prekinjen in denar se bo iz žepov državljanov prelival v žepe državljanov v tujini. Voljeni predstavniki ljudstva bodo s prodajo premoženja državljanov prekršili zavezo, ki so jo potrdili s prisego, da bodo skrbeli za dobrobit državljanov.

Negativni učinki, ki jih bomo čutili državljanji:

- več brezposelnih,
- višanje davkov,
- znižanje plač javnim uslužbencem,
- znižanje pokojnin,
- znižanje nadomestil za brezposelne,
- znižanje socialnih podpor,
- slabšanje javnega zdravstva,
- slabšanje javnega šolstva,
- slabšanje vseh ostalih javnih storitev (vrtci, glasbene šole, knjižnice, itd),
- slabše storitve telefonije in interneta,
- dražje storitve telefonije in interneta.

Negativni učinki, ki jih bodo čutila podjetja:

- slabše storitve telefonije in interneta,
- dražje storitve telefonije in interneta,
- slabši pogoji za poslovanje podjetij zaradi slabših in dražjih internetnih in telefonskih storitev,
- slabša konkurenčnost podjetij zaradi slabših in dražjih internetnih in telefonskih storitev.

Kupnina od prodaje Telekoma bo namenjena za poplačilo dolga. Zgodovina nas uči, da se lastnik grunta, ki se je zadolžil pri oderuhu, dolga ne more rešiti s prodajo krave in kasneje njive. Konča se s prodajo grunta. Prej gruntar, postane za vedno hlapec na svoji zemlji. Slovenija je imela ob osamosvojitvi verjetno

najboljšo začetno pozicijo od vseh držav JV Evrope in vse možnosti, da postane zgodba o uspehu. Slovenija vse bolj postaja zgodba o neuspehu. Oblastniki pa še vedno živijo v vzporednem svetu, odtujeni od državljanov, zaveze, ki jih dajejo državljanom pa kršijo na vsakem koraku. Kršijo se z Ustavo RS zagotovljene pravice vedno večjemu številu prebivalcev republike Slovenije. V Ustavi je zapisano, da je Slovenija pravna in socialna država, država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine, skrbi za ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine ter ustvarja možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije in še mnogo drugega. Najmanj 400.000 ljudem, ki živijo na pragu ali pod pragom revščine se krši ustavna pravica. V ustavi je tudi zapisano, da ima oblast ljudstvo, prišel je čas, da to pravico ljudstvo tudi uveljavi.

5. VIRI

1. Letno poročilo 2013 Skupina Telekom Slovenije